

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 658.15:005.334(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15564569>

**Управління фінансовими ризиками підприємств України в період
глобальної економічної нестабільності**

Яремик Мирослав Іванович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і маркетингу у
видавничо-поліграфічній справі, Інститут поліграфії та медійних технологій,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-5145-4323>

Калинович Андрій Романович,

здобувач ступеня доктора філософії (аспірант), кафедра обліку і фінансів,
факультет інформаційних технологій та економіки, Приватний вищий
навчальний заклад «Буковинський університет», м. Чернівці, Україна,

<https://orcid.org/0009-0006-4689-0688>

Вербіцька Інеса Ігорівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальних та
спеціальних дисциплін, Чортківський навчально-науковий інститут
підприємництва і бізнесу Західноукраїнського національного університету,

м. Чортків, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4632-859X>

Прийнято: 18.05.2025 | Опубліковано: 31.05.2025

Анотація: У сучасних умовах глобальної економічної нестабільності питання забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває особливої актуальності. Поглиблення кризових явищ у світовій фінансово-економічній системі, посилення геополітичної напруженості та внутрішні дисбаланси української економіки зумовлюють необхідність удосконалення підходів до управління фінансовими ризиками. **Метою дослідження** є теоретичне узагальнення та практичне обґрунтування особливостей управління фінансовими ризиками українських підприємств в умовах глобальної нестабільності з урахуванням сучасних викликів, що потребують адаптації наявних підходів і впровадження нових антикризових інструментів. У статті систематизовано види фінансових ризиків, що загрожують українським підприємствам у кризовий період, зокрема: ризик втрати ліквідності, ризик неплатоспроможності, ризик девальвації, ризик зростання вартості залученого капіталу тощо. На основі експертного аналізу встановлено ключові чинники, що сприяють зростанню фінансових ризиків: інфляційні та валютні коливання, нестабільність податкового і регуляторного середовища, воєнна турбулентність. **Методологічну** основу дослідження становили загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, порівняльне оцінювання, узагальнення, експертне оцінювання тощо. **Результати.** У ході дослідження проаналізовано актуальні ризики, що впливають на фінансову стійкість підприємств, здійснено порівняння ефективності наявних інструментів управління та окреслено стратегічні напрями посилення ризик-менеджменту. Запропоновано модель управління фінансовими ризиками, що враховує специфіку українського середовища та відповідає викликам глобальної турбулентності. **Висновки.** Застосування обґрунтованого підходу до управління фінансовими ризиками дозволить підвищити адаптивність підприємств до умов глобальної економічної турбулентності, знизити ймовірність виникнення кризових ситуацій та сприяти збереженню фінансової стійкості. Запропонована модель має потенціал практичного

впровадження в діяльність вітчизняних підприємств та є інструментом підвищення їх фінансової резильєнтності.

Ключові слова: фінансова стійкість, антикризове управління, ризик-менеджмент, інструменти нейтралізації ризиків, експертне оцінювання.

Financial Risk Management of Ukrainian Enterprises in the Context of Global Economic Instability

Myroslav Yaremyk,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and Marketing in Publishing and Printing Business, Institute of Printing Art and Media Technologies, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5145-4323>

Andrii Kalynovych,

PhD Candidate (Postgraduate Student), Department of Accounting and Finance, Faculty of Information Technologies and Economics, Private Higher Educational Institution “Bukovinian University”, Chernivtsi, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0006-4689-0688>

Inesa Verbitska,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fundamental and Special Disciplines, Chortkiv Educational and Research Institute of Entrepreneurship and Business of West Ukrainian National University, Chortkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4632-859X>

Abstract: In the current conditions of global economic instability, the issue of ensuring financial stability of enterprises is becoming particularly relevant. The

deepening of the crisis in the global financial and economic system, the intensification of geopolitical tensions and internal imbalances in the Ukrainian economy necessitate the improvement of approaches to financial risk management. The **aim of the study** is to provide a theoretical generalisation and practical justification of the peculiarities of financial risk management in Ukrainian enterprises in conditions of global instability, taking into account modern challenges that require the adaptation of existing approaches and the introduction of new anti-crisis instruments. The article systematises the types of financial risks threatening Ukrainian enterprises in a crisis period, in particular: the risk of liquidity loss, the risk of insolvency, the risk of devaluation, the risk of an increase in the cost of borrowed capital, etc. Based on expert analysis, the key factors contributing to the growth of financial risks have been identified: inflation and currency fluctuations, instability of the tax and regulatory environment, and military turbulence. The **methodological** basis of the study consisted of general scientific and special methods: analysis and synthesis, comparative assessment, generalisation, expert assessment, etc. **Results.** The study analysed the current risks affecting the financial stability of enterprises, compared the effectiveness of existing management tools, and outlined strategic directions for strengthening risk management. A financial risk management model was proposed that takes into account the specifics of the Ukrainian environment and responds to the challenges of global turbulence. **Conclusions.** The application of a sound approach to financial risk management will increase the adaptability of enterprises to the conditions of global economic turbulence, reduce the likelihood of crisis situations and contribute to the preservation of financial stability. The proposed model has the potential for practical implementation in the activities of domestic enterprises and is a tool for increasing their financial resilience.

Keywords: financial stability, crisis management, risk management, risk neutralisation tools, expert assessment.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної економічної нестабільності, зумовленої воєнними конфліктами, енергетичними та інфляційними шоками, високою волатильністю ринків та деструкцією логістичних ланцюгів, фінансові ризики підприємств України суттєво зростають. Управління цими ризиками потребує не лише адаптації традиційних інструментів, але й розроблення нових моделей реагування в умовах невизначеності. Високий рівень фінансової вразливості підприємств призводить до зниження інвестиційної привабливості, погіршення платоспроможності, зростання банкрутств. Тож постає нагальна потреба в ефективному, адаптивному та системному підході до управління фінансовими ризиками, що прямо корелює з науковими та практичними завданнями забезпечення фінансової стабільності підприємств, конкурентоспроможності економіки та її стійкості до кризових явищ. Усе це вимагає модернізації традиційних систем фінансового управління з урахуванням глобальних та локальних дестабілізаційних чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі все більше уваги приділяється питанням ідентифікації, оцінювання та нейтралізації фінансових ризиків, які посилюються в умовах глобальної економічної нестабільності. Зокрема, Л. Могильна та І. Воробйов [1] розглядають управління ризиками в інноваційно-інвестиційних проєктах підприємств як один із ключових напрямів забезпечення фінансової стійкості. Автори акцентують на необхідності комплексного підходу до оцінювання ризиків з урахуванням внутрішнього потенціалу підприємств. Значний внесок у розуміння трансформації фінансового середовища внаслідок глобальних криз зробили Г. Уманців та В. Новіков [2], які проаналізували вплив глобальної кризи на підходи до формування фінансової звітності, підкреслюючи необхідність гнучких механізмів реагування та прозорості у звітності.

Питання регуляторного середовища в контексті фінансових ризиків досліджує М. Демченко (M. Demchenko) [3], який аналізує вплив міжнародних

стандартів фінансового моніторингу на діяльність офшорних компаній. Дослідження є цінним у контексті боротьби з відмиванням коштів та посиленням контролю над транскордонними фінансовими потоками.

І. Макалюк, О. Кривда, А. Лайкова [4] акцентують увагу на якісному аналізі ризиків підприємств в умовах воєнного стану, звертаючи увагу на зміну природи ризиків та адаптацію управлінських стратегій у кризових умовах. У межах стратегічного управління фінансами О. Чумаченко та співавтори [5] підкреслюють важливість інтеграції ризик-менеджменту в загальну систему стратегічного управління, наголошуючи на зв'язку між фінансовим станом підприємства та ефективністю прийняття рішень.

Теоретичні засади формування систем управління ризиками детально розглянуто в публікації В. Бутенка та М. Байдацького [6], де визначено ключові принципи побудови ефективної ризик-менеджмент системи на підприємстві. Аналогічні підходи до класифікації ризиків та аналізу причин їх виникнення наведено в праці В. А. Гросула та М. О. Усової [7]. Особливу увагу до взаємозв'язку між ризиками та економічною безпекою підприємства приділяють О. Вараксіна та співавтори [8], підкреслюючи, що своєчасне виявлення ризиків є умовою стабільного функціонування підприємства в умовах нестабільного середовища.

Цифровізація управлінських процесів, включаючи управління інвестиційними ризиками, досліджується Г. В. Разумовою і О. І. Курносовою [9], які наголошують на важливості цифрової трансформації як інструменту підвищення точності оцінювання та контролю ризиків. Загальні підходи до управління фінансовими ризиками розкриваються в праці О. Є. Бездітка [10], де систематизовано інструменти управління ризиками з урахуванням фінансової специфіки підприємства. Г. М. Христенко та І. О. Федуняк [11] доповнюють цю тематику розглядом формування ризик-менеджменту в аграрному секторі, особливо в умовах інноваційного розвитку. Практичні аспекти управління

ризиками в умовах сучасної економіки узагальнено в роботі дослідників Л. А. Сарани, О. В. Білан та І. М. Бітюк [12], які аналізують вплив нестабільності на фінансові рішення та інструменти нейтралізації ризиків.

Питання побудови ефективної системи управління ризиками підприємств у сучасних умовах господарювання також детально досліджують І. В. Токмакова та М. В. Зуб [13], наголошуючи на важливості стратегічного прогнозування. Інтеграційні процеси, зокрема входження України у світовий фінансовий простір, зумовлюють необхідність адаптації підходів до управління фінансовими ризиками, що обґрунтовують Н. О. Коваль та Т. М. Пілявоз [14]. Я. В. Паламаренко [15] підкреслює необхідність стратегічного оцінювання рівня розвитку підприємства як складової частини ефективного управління ризиками, що є особливо актуальним у період економічної турбулентності. І. Тарлопов [16] акцентує на сталому розвитку як парадигмі управління ризиками, пропонуючи практичну модель прийняття рішень з урахуванням екологічного та соціального контексту. В. П. Ільчук та О. В. Шишкіна [17] розкривають механізми управління фінансовими ризиками на прикладі промислових підприємств, пропонуючи дієві антикризові інструменти та підходи до формування стабілізаційних стратегій.

Аналіз літератури свідчить про зростання наукового інтересу до проблематики управління фінансовими ризиками, особливо в умовах невизначеності. Водночас недостатньо досліджено ефективність окремих інструментів ризик-менеджменту саме в українських реаліях, що зумовлює актуальність подальших досліджень.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність численних досліджень, що стосуються фінансових ризиків, низка важливих аспектів залишається недостатньо розробленою, зокрема: класифікація фінансових ризиків у контексті системних глобальних викликів (пандемії, війни, енергетичні кризи) не є усталеною; багато підходів ігнорують ризики зовнішнього впливу, які проявляються комплексно; не узагальнено

чинники, що посилюють ризиковість саме українських підприємств у період повномасштабної війни, глобального переформатування економічних відносин і порушення фінансових потоків; інструменти управління ризиками часто аналізуються фрагментарно, без системного підходу до їх ефективності саме в українських реаліях; відсутність авторських адаптивних моделей, які б ураховували специфіку вітчизняної економіки, мінливість зовнішнього середовища та внутрішню нестабільність. Ці аспекти є критично важливими для осмислення ролі ризик-менеджменту в забезпеченні стійкості підприємств. Їх глибше дослідження дозволить сформулювати концептуально нову основу для антикризової стратегії підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичне розкриття особливостей управління фінансовими ризиками підприємств України в умовах глобальної економічної нестабільності з урахуванням сучасних викликів та розроблення авторської моделі системного управління ними. Для досягнення мети дослідження поставлено такі завдання:

- 1) провести класифікацію фінансових ризиків підприємств з огляду на сучасну нестабільність глобального економічного середовища;
- 2) визначити основні чинники, що посилюють фінансові ризики українських підприємств, з опорою на експертні оцінки;
- 3) запропонувати авторську модель системного управління фінансовими ризиками підприємства, адаптовану до умов глобальної нестабільності та національних реалій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації та економічної турбулентності, що супроводжується стрімким технологічним прогресом та нестабільністю інвестиційних потоків, підприємства України опиняються під постійним тиском змін зовнішнього середовища. Щораз вищий рівень конкуренції, мінливість ринкових умов і

підвищені запити споживачів актуалізують необхідність запровадження нових підходів до управління фінансовими потоками та ризиками.

Фінансовий ризик виступає як прояв невизначеності, що здатен спричинити негативні наслідки для підприємства, включаючи втрату платоспроможності, нестачу ліквідності, підвищення вартості капіталу тощо. Отже, ефективне управління ризиками є важливою складовою частиною антикризового механізму, який покликаний зменшити ймовірність загроз та мінімізувати фінансові втрати [1].

Погоджуємося з дослідженнями Г. Уманців та В. Новікова, що пандемія COVID-19 спричинила глибоку кризу ділової активності, яка проявилась у падінні виробництва, втраті доходів та зростанні ризиків банкрутства. В Україні ці наслідки ускладнились повномасштабною війною, що призвела до руйнування інфраструктури, погіршення інвестиційного клімату та дефіциту бюджетних ресурсів. При цьому накопичення шоківих подій посилило системні фінансові ризики – зокрема, втрату ліквідності, нестабільність грошових потоків і зниження фінансової стійкості. У такій ситуації ефективне управління ризиками стає критичним для збереження життєздатності бізнесу та економічної стабільності [2, с. 190].

І. Макалюк, О. Кривда, А. Лайкова зазначають, що воєнні події спричинили низку критичних викликів для українських підприємств, як-от: втрата майна, релокація, скорочення персоналу та порушення логістики. Ці проблеми ускладнюються економічними чинниками – зростанням цін і зниженням купівельної спроможності. У таких умовах адаптивність бізнесу до ризиків стає визначальною для відновлення як мікро-, так і макроекономічної стабільності. Тому глибокий аналіз ризиків і ефективне управління ними є нагальною необхідністю [4].

Ми вважаємо, що ефективна система управління ризиками забезпечує підприємствам своєчасне прийняття управлінських рішень у кризових умовах.

Одним з її головних завдань є баланс між допустимим рівнем ризику та запобіганням повної втрати гнучкості. Управління ризиками передбачає ідентифікацію, оцінювання та відбір методів мінімізації потенційних втрат. Це дозволяє підвищити стійкість підприємства до непередбачуваних змін зовнішнього середовища [6].

Управління фінансовими ризиками неможливе без їх чіткої класифікації, яка дозволяє структурувати інформацію та формувати релевантні інструменти впливу. Зважаючи на актуальні реалії глобальної економічної нестабільності, в таблиці 1 продемонстровано систематизований підхід до класифікації ключових фінансових ризиків, характерних натеper для українських підприємств.

Таблиця 1

Класифікація фінансових ризиків підприємств в умовах глобальної економічної нестабільності

Вид ризику	Характеристика	Приклади прояву в Україні	Джерело виникнення
Валютний ризик	Зміни валютного курсу, що впливають на імпорт/експорт	Коливання гривні, санкції	Глобальні та національні фінансові ринки
Кредитний ризик	Неможливість повернення кредитів або позик	Втрата платоспроможності контрагентів	Банківська система
Ліквідний ризик	Відсутність можливості швидко покрити фінансові зобов'язання	Затримки з розрахунками	Фінансовий менеджмент
Інвестиційний ризик	Втрата вартості інвестованого капіталу	Зменшення надходжень від інвестицій	Нестабільність середовища
Операційний фінансовий ризик	Пов'язаний із внутрішніми процесами управління фінансами	Помилки в плануванні бюджетів	Внутрішні недоліки системи

Джерело: сформовано на основі [6]

Наведена в таблиці 1 класифікація фінансових ризиків дає змогу систематизувати основні загрози, які формуються як під впливом внутрішніх недоліків системи управління, так і внаслідок зовнішніх викликів глобального характеру. Зазначимо, що серед них особливу вагу мають валютні коливання, кредитні неплатежі та інвестиційна нестабільність, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість українських підприємств. Відповідно, такий розподіл дозволяє точніше ідентифікувати джерела ризику та сприяє розробленню цільових заходів управління.

Попри воєнні та економічні виклики, інтеграція України до глобальної фінансової системи є незворотним процесом. Управління фінансовими ризиками виступає ключовим механізмом адаптації підприємств до міжнародних вимог і підвищення їх конкурентоспроможності. Фінансова інтеграція сприяє об'єднанню ринків, розвитку цифрових інструментів та залученню іноземного капіталу. Це відкриває нові можливості для формування гнучких моделей управління ризиками на глобальному рівні [14, с. 56].

Таким чином, зростання глобальної фінансової взаємозалежності потребує нової моделі ризик-менеджменту, що враховує відкритість економіки та транснаціональні виклики. Для українських підприємств це означає як нові можливості, так і нові загрози. Ризики у фінансовій діяльності мають бути своєчасно виявлені та оцінені, щоб забезпечити гнучке реагування. Саме тому системний підхід до управління ризиками стає ключовим елементом стратегії розвитку [7, с. 59]. Зазначимо, що управління ризиками дозволяє підприємствам знижувати втрати, уникати повторення критичних подій та посилювати фінансову стійкість. Це також сприяє покращенню прозорості управлінських рішень і внутрішньої комунікації. Серед найефективніших інструментів у кризових умовах – диверсифікація, страхування та гнучке використання ресурсів. Їх застосування дає змогу швидко адаптуватись до змін ринку [11, с. 34]. При цьому загрози економічній безпеці підприємств формуються під

впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які залежать від специфіки діяльності та рівня адаптивності менеджменту. До внутрішніх ризиків належать фінансові втрати, неефективне управління, кадрові проблеми, конфлікти, слабка якість продукції та маркетингу. Зовнішні виклики включають економічну рецесію, конкуренцію, політичну нестабільність, валютні коливання, глобальні кризи та форс-мажори. Сукупність цих чинників посилює фінансову вразливість підприємств і потребує впровадження ефективної системи ризик-менеджменту [8]. Ідентифікація конкретних чинників, які посилюють фінансові ризики, є важливою передумовою для розроблення адаптивної системи ризик-менеджменту. У таблиці 2 представлено результати експертної оцінки, що дозволяє виявити найбільш значущі фактори дестабілізації фінансового середовища в Україні.

Таблиця 2

Основні чинники, що посилюють фінансові ризики підприємств в Україні

Чинник	Ступінь впливу (1–10)	Коментар / наслідки
Воєнні дії та нестабільність	10	Деструкція логістики, втрати активів
Зростання інфляції та девальвації	9	Зменшення купівельної спроможності
Зниження довіри до банківської системи	8	Відтік капіталу, паніка на ринку
Втрата ринків збуту	7	Зменшення доходів, надвиробництво
Підвищення вартості кредитних ресурсів	7	Зменшення інвестиційної активності, зростання боргового навантаження

Джерело: сформовано на основі [4]

Отже, відповідна систематизація експертних оцінок у таблиці 2 показала, що ключовим дестабілізаційним фактором для підприємств залишаються воєнні дії, що спричиняють фізичні втрати активів та порушення логістики, додатково істотно посилюючи ризики високого рівня інфляції, девальвації національної валюти, обмеження в доступі до кредитів і скорочення ринків збуту. Зазначимо, що сукупність цих факторів ускладнює реалізацію фінансових стратегій підприємств, знижує їх платоспроможність та обмежує інвестиційну активність.

Фінансові ризики, зокрема кредитні, інвестиційні та страхові, становлять найбільшу загрозу для підприємств у сучасних умовах. Їх доповнюють інші ризики – проєктні, політичні, маркетингові й управлінські. У відповідь формується система ризик-менеджменту, яка забезпечує виявлення, аналіз і мінімізацію ризиків. Цей процес стає основою для стратегічного управління підприємством в умовах постійної невизначеності [12, с. 109]. Своєю чергою, як зазначають дослідники Г. В. Разумова та О. І. Курносова, цифрова трансформація суттєво змінює інвестиційне середовище, формуючи нові можливості й водночас генеруючи нові ризики. Вона стимулює перегляд стратегій капіталовкладень на користь інноваційних напрямів – криптовалют, фінтех-стартапів, платформ електронної торгівлі. Завдяки цифровим технологіям розширюється доступ до фінансових ринків, підвищується швидкість аналізу та ефективність рішень завдяки автоматизації, штучному інтелекту та big data. Посилення конкуренції з боку фінтеху змушує інвесторів адаптуватися до нової реальності, де цифрові активи займають дедалі більшу частку портфелів. Таким чином, цифровізація стає ключовим драйвером трансформації підходів до управління фінансами та конкурентоспроможністю підприємств [9, с. 98].

Реалізація фінансових ризиків зумовлює різноспрямовані втрати: від морально-психологічних і соціальних до матеріальних, екологічних, фінансових і часових. Ці втрати підривають внутрішню стійкість підприємства, збільшують

видатки й посилюють управлінські виклики [13, с. 85]. Для підвищення фінансової стійкості підприємств необхідним є впровадження практичних інструментів управління ризиками. Наведені дані в таблиці 3 відображають оцінювання ефективності та рівень поширеності основних методів, що використовуються нині на підприємствах України.

Таблиця 3

**Інструменти управління фінансовими ризиками: аналіз ефективності
впровадження на підприємствах України**

Інструмент / метод	Рівень поширеності (%)	Ефективність (оцінка експертів 1–5)	Коментар щодо застосування
Хеджування валютних ризиків	15%	4	Активне серед експортерів
Впровадження систем контролінгу	40%	5	Дає ефект у середньовеликих підприємствах
Страховання фінансових ризиків	10%	3	Низька доступність, вартість
Диверсифікація джерел доходів	60%	4	Найбільш популярний спосіб
Бюджетування та фінансове планування	70%	5	Основний превентивний інструмент

Джерело: сформовано на основі [5]

Отже, дані з таблиці 3 свідчать про те, що підприємства найчастіше використовують інструменти внутрішнього планування – зокрема, бюджетування, фінансове планування та диверсифікацію доходів. Саме ці заходи отримали найвищу оцінку ефективності. Натомість страхування та хеджування застосовуються обмежено, що, ймовірно, пов'язано з високою вартістю таких інструментів або браком інформаційної підтримки. Тож

ефективна політика управління фінансовими ризиками має також включати активізацію популяризації зовнішніх механізмів захисту.

Проведений аналіз наукової літератури показав, що в сучасних умовах високої невизначеності ризику перетворюються на базовий елемент стратегічного управління та стають точкою опори в побудові гнучких корпоративних систем. У період посилення економічної турбулентності управління ризиками набуває ключового значення, перетворюючись на стратегічний елемент забезпечення конкурентоспроможності підприємства [16].

Ми погоджуємося з думкою О. Є. Бездітко, що управління ризиками повинно розпочинатися ще на етапі діагностування проблем підприємства та формулювання стратегічних і тактичних цілей. При цьому важливим елементом системи управління ризиками виступає постійний моніторинг, який дозволяє не лише виявляти нові ризики, а й переглядати рівень їх актуальності та впливу. На основі моніторингових даних формується звітність щодо динаміки ризиків й ефективності вжитих заходів управління [10, с. 46].

Таким чином, в умовах ринкових трансформацій зростає вплив різних видів фінансових ризиків – від неплатоспроможності до валютних, податкових та криміногенних, які загрожують фінансовій безпеці підприємств. В умовах глобальної економічної нестабільності та посилення транснаціональних впливів на фінансову діяльність українських підприємств доцільно враховувати не лише традиційні макроекономічні ризики, а й ризики, що випливають із культурних і поведінкових факторів. Як зазначає К. Литвиненко, культурна ідентичність, локальні споживчі практики та репутаційні чинники істотно впливають на здатність бізнесу підтримувати сталий рівень доходів і фінансову стійкість у багатонаціональному середовищі [19]. Прогнозування й нейтралізація ризиків є критично важливими для збереження інвестиційної привабливості та стійкості підприємства в умовах жорсткої конкуренції [17, с. 279]. З огляду на результати класифікації ризиків, чинників впливу та ефективності інструментів управління

нами запропоновано цілісну модель системи управління фінансовими ризиками, адаптовану до умов глобальної економічної нестабільності (рис. 1).

Рис. 1. Модель системи управління фінансовими ризиками підприємства в умовах глобальної нестабільності

Джерело: сформовано автором

Проведений аналіз моделі свідчить про її універсальність, логічну структурованість та орієнтацію на поетапне виявлення, оцінювання та мінімізацію фінансових ризиків. Особливістю моделі є поєднання аналітичного підходу з превентивними заходами та механізмами оперативного реагування. Модель має практичне значення для українських підприємств, які прагнуть забезпечити фінансову стійкість в умовах високої динаміки зовнішнього середовища.

Висновки. У результаті проведеного дослідження систематизовано фінансові ризики, яким піддаються підприємства в умовах глобальної нестабільності, та розроблено їх класифікацію з урахуванням сучасних загроз. Виявлено ключові чинники, що посилюють фінансову вразливість українських підприємств, серед яких домінують геополітична нестабільність, інфляційний тиск, валютні коливання, дефіцит інвестицій та слабкість державної підтримки. Розроблено авторську модель управління фінансовими ризиками, що базується на системному, адаптивному підході, з урахуванням інтеграції аналітичних, превентивних та оперативних компонентів ризик-менеджменту. У перспективі модель може бути використано як основу для побудови цифрових платформ ризик-менеджменту на рівні підприємства або галузі.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на адаптацію моделі до особливостей конкретних видів економічної діяльності, галузевої специфіки та рівня ризик-менеджменту в окремих регіонах України. Також подальших наукових пошуків потребують аспекти цифровізації ризик-менеджменту, впливу ESG-факторів на систему фінансових ризиків, а також побудова індикативної системи раннього попередження на рівні галузей.

Список використаних джерел

1. Могильна Л., Воробйов І. Управління ризиками інноваційно-інвестиційних проєктів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-130>
2. Уманців Г., Новіков В. Глобальна криза та її вплив на формування фінансової звітності підприємств. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2021. № 1(26). С. 188–200. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1\(26\).180-200](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1(26).180-200)
3. Demchenko M. The impact of international financial monitoring standards on the regulation of offshore companies. *Economics. Finances. Law*. 2025. Vol. 3. P. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.9>
4. Макалюк І., Кривда О., Лайкова А. Якісний аналіз ризиків вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-73> (дата звернення: 28.05.2025).
5. Чумаченко О., Плетенецька С., Антонєць Т. Управління фінансовим станом підприємств у системі стратегічного менеджменту. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1(73). С. 54–65. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-73-54-65>
6. Бутенко В., Байдацький М. Теоретичні основи формування системи управління ризиками на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-35>
7. Гросул В.А., Усова М.О. Ризик: сутність, причини виникнення та основні види. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 58–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/176-9>
8. Вараксіна О., Побіденна В., Гребеник Р. Управління ризиками в контексті економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-47>

9. Разумова Г.В., Курносова О.І. Управління ризиками інвестиційної діяльності в умовах цифрової трансформації. *Бізнес Інформ*. 2024. № 3. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-96-101>
10. Бездітко О.Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.6>
11. Христенко Г.М., Федуняк І.О. Формування системи ризик-менеджменту інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 1. С. 30–36. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2022-46-30-36>
12. Сарана Л.А., Білан О.В., Бітюк І.М. Управління ризиками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. № 2(82). С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-2-15>
13. Токмакова І.В., Зуб М.В. Формування системи управління ризиками підприємств України в сучасних умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 85. С. 83–92. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.85.306452>
14. Коваль Н.О., Пілявоз Т.М. Управління фінансовими ризиками в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір. *Modern Economics*. 2023. № 41. С. 54–58. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-08)
15. Паламаренко Я.В. Сучасні підходи до оцінювання рівня стратегічного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/5_2020/82 (дата звернення: 17.05.2025)
16. Тарлопов І. Система управління ризиками при прийнятті рішень на підприємстві у контексті сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-49>

17. Ільчук В.П., Шишкіна О.В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3(19). С. 277–293. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-3\(19\)-277-293](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-3(19)-277-293)

18. Кириченко Н.В., Алещенко Л.О. Методичні основи формування системи ризик-менеджменту аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 9–10. С. 46–52. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.9-10.46> (дата звернення: 21.03.2025)

19. Lytvynenko, K. Cultural identity as a factor in the competitiveness of gastronomic projects in a multinational environment. *АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК*. 2025. (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15484702>